

بەش : کۆمەلناسى

کۆلێژ : ئاداب

زانکۆ : سەلاھەددین

بابەت : ئامارى کۆمەلایەتى وىنايى (الوصفي)

پەرتووگى كۆرس(سالى دووهەم)

ناوى مامۆستا : م.ى. كامران جوهر عبدالله

سالى خویندن: 2024 - 2023

په رتووکی کورس Course Book

1. ناوی کورس :	ئامارى كۆمه‌لایه‌تى وىنایى (الوصفي)
2. ناوی مامۆستاى بەرپرس :	م.ى.كامران جوھر عبدالله
3. بەش / كۆلۈز :	كۆمەلناسى - ئاداب
4. پەيوەندى :	ئىمېيل : kameran.abdullah@su.edu.krd ژمارەتى لە فۆن : 07504542495
5. يەكەن خۇيندن (بە سەعات) لە ھەفتەيەك :	تىپرى : 3 كاتژمۇر
6. ژمارەتى كاركردن :	
7. كۆدى كورس :	
8. پروفایەلى مامۆستا :	ساڭى لە دايىكبوون (١٩٧٩/٣/٩) . دەرچووی ئامادىيى (٢٠٠٥-٢٠٠٦) . بەدەستەيىنانى بروانامەتى بە كالورىيۆس ، بەشى كۆمەلناسى ، كۆلۈزى ئەدەبیات ، زانکۆى سەلاحەددىن لە (١١/تەمۇوز/٢٠١٠) . بەدەستەيىنانى بروانامەتى ماستەر ، بەشى كۆمەلناسى ، كۆلۈزى ئەدەبیات ، زانکۆى سەلاحەددىن لە (١١/مايىز/٢٠١٦) . بەدەستەيىنانى بروانامەتى توانسىتى كۆمپىيوتەر . بەدەستەيىنانى بروانامەتى ئىنگىلىزى لە سەنتەرى زمان لە زانکۆى سەلاحەددىن . بەدەستەيىنانى بروانامەتى رىيگاكانى وانە وتنەوه لە خولى پەردەپىدانى توانى ئەكادىمى لە بەرپوەبەرائى پەردەپىدانى بەردەۋام لە زانکۆى سەلاحەددىن .
9. وشە سەرەكىيەكان :	ئامارى كۆمەلایه‌تى ، ئامارى كۆمەلایه‌تى وىنایى، گۇراو، كۆمەلگە، داتا و ژمارەكان.
10. ناوهرۇكى گشتى كورس :	ئامارى كۆمەلایه‌تى وىنایى (الوصفي) (اەلەحصاء الوصفي – Descriptive Statistics): لقىكە لە لقەكانى كۆمەلناسى گرنگى بە وەسفىرىدن و روونكىرىدنهو و پىشاندانى داتاكان يان گۇراوهكان دەدات بەبى شىكىرىدنهو و راستى دەرئەنجامەكان لەبارەيانەوە.
11. ئامانجەكانى كورس :	1. ئاشناكىرىدىنى فيرخواز بە ماناي ئامار و جۇردەكانى.

2. خسته برووي گرنگي ئاماري كومه لايهتى بۇ توپۇز.

3. ئاشناكىرىنى فېرخواز بە شىوه سەرتايىيەكانى ئامرازه ئامارىيەكان.

4. خستنەرۇ و جىبىيەجىكىرىنى ئامارە وىنايىيەكان و چۈنۈيەتى بەكارھىينانىان.

12. ئەركەكانى قوتابى :

بەشىوەيەكى گشتى ئەركى مامۇستا و فېرخواز ئەركىكى هاوېشە، چونكە نەمامۇستا بەبن فېرخواز نە بەپىچەوانە شەوه ئەركەكان ئەنجامدەدىت، بۇيە پىتىيەتە مامۇستا ئەركى سەرشانى خۆى بە شىوەيەكى بەرپىرسىارانە بەجى بىگەيدەنیت، ھەرودها لەبەرامبەرىشدا فېرخواز بەرۋى خۆى ھەلسىت لە ھەولۇدان بۇ جىبىيەجىكىرىنى ئەركەكانى خۆى لەوانە ئامادەبۇونى لەوانەكانى ناو كەمپەس، ئامادەكىرىنى ئەركى رۇزانەسى لەوانەكان، بەشدارى كىرىنى فېرخواز لە وانەكانى رۇزانەدا، خۇئامادەكىرىنى بۇ تاقىيەتكەن، ئەنجامدانى پاپۇرت و سىمېنار.

13. رىنگە وانە ووتتەوه :

لە وتنەوهى ئەم بابەتەدا مامۇستا شىوەتى و رىنگە جىاواز بەكاردەھىنیت بۇ بۇ ووتتەوهى وانەكە و گەياندنى پەيامى زانستى بە فېرخوازان بەم رىنگەيانە خوارەوه وەك: داتاشۇ و پاوهەرپۈنەت ، تەختەي سې.

14. سىستەمى ھەلسەنگاندىن

لىېرەدا مامۇستا ھەلسەنگاندىنى فېرخواز بەم شىوەيە ئەنجام دەدات بۇ نموونە دوو تاقىيەتكەن، مانگانە لەسەر نۇرە بۇ ھەر تاقىيەتكەن، (10) نەرەش لەسەر چالاکى رۇزانە و پىشىكەشكەنلىقىنى سىمېنار لەسەر بابەتىك لەچوارچىوەي بابەتى كۆرس، بىركرىنەوهى رەخنەگرانە (پىزىزەتتەيشن)، راپۇرت نۇوسىن، بەگشتى ئەمانە دەكتە (40) نۇرە دەچنە چوارچىوەي نۇرە كۆشش. (60) نەرەكە ئىرلەسەر تاقىيەتكەن، كۆتايى كۆرس دەبىت.

15. دەرئەنجامەكانى فېرىبۇون

لە ناودەرۇكى كۆرسەكە پشت بەستراوه بە پىتىيەتى بابەتەكە بۇ شارەزابۇونى فېرخواز، ھەرودها شارەزابۇونى فېرخواز بە ئامرازه ئامارىيەكان بۇ توپۇزىنەوهى لە بوارى كۆمەلناسى. ناودەرۇكى بابەتەكانى ئامارى كۆمەلايهتى وىنايى و ئەم بابەتەنەي لەم كۆرسەدا خراودتە رۇو گرنگىيەكى زۇرى ھەيە بۇ دەرچووانى ئەم بەشە لە ئەنجامى ھاتتە مەيدانى كاركىرىنى كردەدىي.

بەشىوەيەكى گشتى دەرئەنجامى خويندىنى بوارەكانى ئەم بابەتە بۇ فېرخواز دەبىتە هوى بەرچاو رۇونى ئەو لەبوارى توپۇزىنەوهى و بەكارھىينانى ئامرازه ئامارىيەكان لە بوارى پەراكەتكەن، توپۇزىنەوهى مەيدانى و چۈنۈيەتى ھەلبۇزىنى گونجاوتىرىن ئامرازى ئامارى بۇ بابەتى توپۇزىنەوهەكە بۇ ئەوهى بگات بە راستى دەرئەنجامەكان.

16. نیستی سه رچاوه کان:

1. د. احسان محمد الحسن و د. عبد الحسين زيني، الإحصاء الاجتماعي، دار الكتب للطباعة و النشر، الموصل، 1982.
2. د. احمد عبدالسميع طبية، مبادئ الإحصاء، دار البداية ناشرون و موزعون، عمان، 2008.
3. د. جلال الصياد و عبدالحميد ربيع و عادل سمرة، الإحصاء لطلاب الدراسات الاقتصادية و الإدارية، دار حافظ للنشر و التوزيع، 2008.
4. د. صالح بن محمد الصغير، مقدمة في الإحصاء الاجتماعي، جامعة ملك سعود، دار جامعة الملك سعود، 2001.
5. د. فلاح جابر جاسم الغرابي، محاضرات مادة الإحصاء الاجتماعي، جامعة القadesية، كلية الاداب، قسم علم الاجتماع.
6. د. مصطفى خلف عبدالجود، الإحصاء الاجتماعي المبادئ و التطبيقات، ط2، دار المسيرة للنشر و التوزيع و الطباعة، عمان، 2013.
7. د. مهدي محمد قصاص، مبادئ الإحصاء و القياس الاجتماعي، جامعة المنصورة، كلية الاداب، قسم علم الاجتماع، 2007، کتبة الفريد الالیکترونیة، <http://www.alfred-library.com>.

ناوی ما ماموستای بابه کان	بابه کان	هه قته کان
کامران جوهر عبدالله		
2023/9/19	بهشی یه کدم: مانا و گرنگی و ناوه روکی ئاماری كۆمەلا یەتى یەکەم / ئامار چىيە دووەم / گرنگى ئامار لە زانستە كۆمەلا یەتىيە کان	هه قته ی یەکەم
2023/9/26	سېيەم / بوارەكانى ئامار چوارم / جۆرەكانى ئامار لە زانستە كۆمەلا یەتىيە کان	هه قته دووەم
2023/10/3	پىنچەم / ھەندىك چەمكى پەيوەندىدار بە ئامار	هه قته سېيەم
2023/10/10	شەشەم / وىتنە و شىۋە زانيارىيە کان	هه قته چوارم
2023/10/17	بهشی دووەم: پىوەرەكانى لايەنی ناوەند (مقاييس النزعة المركزية)	هه قته پىنچەم
2023/10/24	يەکەم / ناوهندى ژەمبىيارى (الوسط الحسابي - Mean)	هه قته شەشەم
2023/10/31	دووەم / نیوەند (الوسيط - Median)	هه قته حەوتەم
2023/11/7	سېيەم / منوال (المنوال - Mode)	هه قته ھەشتەم
2023/11/14	بهشی سېيەم: پىوەرەكانى بلاو (المقاييس التشتت)	هه قته نۆيەم
2023/11/21	يەکەم / مەودا (المدى - Range)	هه قته دەيمەم
2023/11/28	دووەم / جىاوازى (التباین - Variance)	هه قته يانزدەھەم
2023/12/5	سېيەم / لادانى پىوەرى (الانحراف المعياري – Standard Deviation)	هه قته دوانزدەھەم

18. بابهتی تیۆریيە**19. تاقىكىرنەوهكان****پ/ ئامارى كۆمەلایەتى چىيە؟****وەلام**

ئامار ئە و زانستەيە ھەولى كۆكىرنەوهى و رۇونكىرنەوهى و وەسفكىرنەوهى داتا و زانيارىيەكان و دەرخستى ئەنجامەكان دەدات، بە بەكارھىنانى شىوازى چەندايەتى و شىكارى كە جىهانى ئامار پشتى پى دەبەستىت.

پ/ سودى ئامارى كۆمەلایەتى بۇ توپۇزەر چىيە؟**وەلام**

1- گۆرىنى دىارىدە و پەيوهندى و گۇراوهكان، ياخود داتا و زانيارىيە چۈنایەتىيەكان بۇ داتا و زانيارى چەندايەتى و زمارە كە دەتوانىتىت لە شىكارى زانستىدا سوودى لىن وەربىگىرىت.

2- شىوازى ئامارىيەكان يارمەتى توپۇزەر دەدەن لە دەرھىنانى ئەنجامە گشتىيەكان لە ئەنجامە بەشەكىيەكان.

3- شىوازى ئامارىيەكان يارمەتى توپۇزەر دەدەن بۇ پىشىپىنەكىرىدى ئەو ئەنجامانەى كە ئەگەرى ھەيە لە داھاتوودا يان لە ھەلۇمەرجىيەكى تايىەتدا بەددەست بىن.

4- شىوازى ئامارى يارمەتى توپۇزەر دەدات بۇ دىاريکىرىدى كارىگەرى فاكىتەرىك يان ھۆكاريڭ بەبى فاكىتەرىت، كە بەكىرددەوە ناتوانىتىت بە دەست بەھىتىت.

5- لە بەكارھىنانى ئامار لە توپۇزىنەوهكاندا توپۇزەر دەتوانىتىت گۇراوهكانى توپۇزىنەوهكە دەست نىشان بکات و كارىگەرى ھەر يەكىيان لەسەر بابەتى توپۇزىنەوهكە، ھەروھا كارىگەرى ھەر گۇراويك لەسەر ئەھۋىتىران.

6- بە رېڭاي ئامارى دەتوانىن پەيوهندى و جىاوازى نىوان گۇراوهكان دەست نىشان بکەين.

20. تىيىنى تر

لىرىھ مامۇستاى وانەبىيىز دەتوانىتىت تىيىن و كۆمەنتى خۆى بنوسىت بۇ دەولەمەندىرىنى پەرتۇوكەكەي.

21. پىّداچوونەوهى ھاول

ئەم كۆرس بۇوكە گەنجاوە و بەشىۋىيەكى رېتكۆپىك و زانستى ئامادەكراوه بۇ فيئرخوازانى قۇناغى دووهمى كۆمەلناسى. پىّداچوونەوهى بۇ كراوه لەلايەن ....